

78.01(075.8)

А64

Кр. Ангелов

ОСНОВИ НА МУЗИКАЛНАТА ЕСТЕТИКА

Издателство
Музика

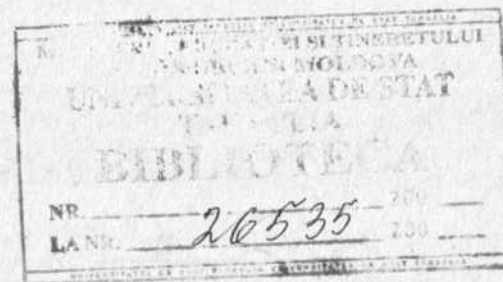

Учебникът е одобрен за печат от Комитета за култура
с писмо № ВС — 1046 от 12. III. 1980 г.

КРУМ АНГЕЛОВ

ОСНОВИ НА МУЗИКАЛНАТА ЕСТЕТИКА

УЧЕБНИК ЗА СТУДЕНТИТЕ
ОТ БЪЛГАРСКАТА
ДЪРЖАВНА
КОНСЕРВАТОРИЯ

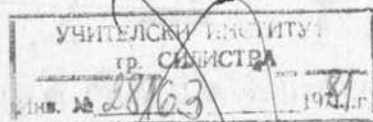
© Крум Ангелов
с/о Индекс 378/78.01

ИЗДАТЕЛСТВО • МУЗИКА • СОФИЯ • 1980 Г.

48.01/075.8]

А64

ОСНОВНИ
АН
АТНАЛЖЕН
АМТЕНА

ПРЕДГОВОР

Първото издание на този труд излезе от печат през 1973 г. За изминалия период марксистката музикалноестетическа теория, методология и художествена практика, а също и свързаните с тях науки се сдобиха с много новости. Еволюцията на музикалноестетическата мисъл, теория и практика наложи да се проследят същностните особености на музикалното изкуство и произтичащите от него теми и естетически проблеми в светлината на новите научни положения и изисквания. Това, от една страна, затрудни автора, а, от друга, той бе подпомогнат от редица трудове на наши и чужди автори, разглеждащи по нов начин същността и спецификата на музиката като вид изкуство и като основа на естетическата наука. Самият автор придоби нов опит в своите наблюдения, педагогическа дейност и научни изследвания. В резултат на всичко това в новото издание се разшириха и задълбочиха отделните теми и проблеми, разглеждани в книгата, и се прибавиха съвсем нови глави. По същество това е отново написан труд, съобразен с нарасналите интереси на студентите и читателите, с новите естетически постановки. Така например много по-задълбочено и по нов начин са разгледани темата и произтичащите от нея проблеми за ролята на музикалната естетика в светлината на програмата и партийните изисквания за естетическото възпитание на народа.

Това в една или друга степен се отнася и за останалите глави. За сметка на съзнателното ограничаване на въпросите, разгледани в научни трудове, студии и брошури, издадени през последните години, тук се разглеждат други страни на музикалноестетическата наука, свързани с аксиологията, семиотиката, дори и с математиката. Разбира се, когато се търсят аналогии и помощ от сродните на музикалното изкуство и естетика науки, не бива да се подценяват и различията между тях. Колкото и да е привлекателна абстрактността на математиката и прилаганите напоследък математически и кибернетични методи на изследване и писане на музика, толкова са недопустими моментите на подценяване при качествено определяне на различията им.

Близостта на музиката до математиката е очевидна в този смисъл, че и двете се основават на абстракцията като метод на отражение и обобщение, използват и си служат с „универсален език“, идеализирани форми и обекти на отражение, които не винаги имат своя конкретен аналог в действителността. Докато

- Г. Д. Гачев, Содержательность художественных форм. Эпос, лирика, театр, изд. „Просвещение“, М., 1968.
- Л. Кулаковский, Музыка как искусство, „Сов. композитор“, М., 1960.
- А. Сохор, Музиката като вид изкуство, НИ, С., 1964.
- А. Сохор, Воспитательная роль музыки, Музгиз, Л., 1962.
- А. Сохор, Социология и музыкальная культура, ВИ „Сов. композитор“, М., 1975.
- Б. Асафьев, Музыкальная форма как процесс, Музгиз, 1965.
- Е. Орлова, Б. В. Асафьев, Изд. „Музыка“, 1964.
- Интонация и музыкальный образ, „Музыка“, М., 1965.
- Ю. Кремлев, Вопросы на музикалната естетика, НИ, С., 1954.
- Ю. Кремлев, Очерки по вопросам музыкальной эстетики, Музгиз, М., 1957.
- Ю. Кремлев, Прошлое и будущее романтизма, Изд. „Музыка“, М., 1968.
- Ю. Кремлев, Познавательная роль музыки, Музгиз, М., 1963.
- Ю. Келдыш, Очерки и исследования по истории русской музыки, Изд. „Сов. композитор“, М., 1978.
- В. Медушевский, О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки, „Музыка“, М., 1976.
- В. Ванслов, Об отражении действительности в музыке, Музгиз, 1953.
- М. Арановский, Що е програмна музика, НИ, С., 1963.
- В. Цукерман, Музыкальные жанры и основы музыкальных форм, „Музыка“, М., 1964.
- Б. Теплов, Психология музыкальных способностей, М., 1947.
- Л. Мазел, О мелодии, Музгиз, М., 1952.
- Б. Ярустовский, О музыкальном образе, сб. „Советская музыка“, „Критические статьи“, „Сов. композитор“, М., 1954.
- Б. Ярустовский, Симфонии о войне и мире, Изд. „Наука“, М., 1966.
- Г. Орджоникидзе, К вопросу о специфике музыкального мышления, сб. „Вопросы музыкознания“, т. 3, Музгиз, М., 1960.
- И. Рыжкин, Назначение музыки и ее возможности, Музгиз, М., 1962.
- И. Рыжкин, Русское классическое музыкознание в борьбе с формализмом, М.—Л., Музгиз, 1951.
- М. Тараканов, Музыкальный театр Альбана Берга, ВИ „Сов. композитор“, М., 1976.
- М. Друскин, История зарубежной музыки, т. 4, ГМИ, М., 1963.
- М. Друскин, О западно-европейской музыке XX века, ВИ „Сов. композитор“, М., 1973.
- В. Конен, Этюды о зарубежной музыке, Изд. „Музыка“, М., 1968.
- В. Конен, Театр и симфония, Изд. „Музыка“, М., 1968.
- Музыкальная форма, Изд. „Музыка“ М., 1965.
- Р. Шнеерсон, О музыке живой и мертвой, Изд. „Сов. композитор“, М., 1960.
- Н. Шахназарова, Проблемы музыкальной эстетики, ВИ, „Сов. композитор“, М., 1975.
- А. Коралов, Музикалният художествен образ, НИ, С., 1975.
- К. Друмева, М. Костакева, И. Хлебаров, Любомир Пипков, „Сов. композитор“, М., 1976.
- Л. Пипков, сб. Избрани статии, изд. „Музыка“, С., 1977.

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор / 5

Глава I / 9

Марксистко-ленинската естетика като наука / 9

Предмет на естетиката / 9

Естетиката като наука за изкуството и неговите най-общи закони / 16

Предмет на музикалната естетика / 20

Естетиката и музикознанието / 26

Глава II/30

Музикална естетика, критика и възпитание / 30

Музикалната естетика и критиката / 30

Ролята на музикалноестетическото възпитание / 41

Глава III / 50

Музиката като вид изкуство / 50

Особености на музиката и нейният художествен език / 50

Интонационната природа на музиката / 54

Проблемът за художественото отражение на действителността в музиката. Теоретико-методологични предпоставки / 62

Емоцията като форма на образно-художественото отражение / 70

Музиката като специфично художествено отражение / 77

Глава IV / 86

Проблеми на съдържанието и формата в музиката / 86

Кратка общотейоретична постановка / 86

Музикално съдържание / 91

Музикална форма / 101

Глава V / 109

Реализъм и хуманизъм в изкуството / 109

Основни теоретични предпоставки / 109
Марксистки и абстрактен хуманизъм / 111

Глава VI / 116

Реалистичното начало и хуманизмът в музиката / 116

Хуманизмът и реалистичните насоки на западноевропейската и руската музика / 116
Реализмът и хуманизмът на руската музикална класика / 125

Глава VII / 137

Социалистическият реализъм и хуманизъм — идейно-естетическа основа на съвременното прогресивно изкуство / 137

Историческите корени на изкуството на социалистическия реализъм / 137
Идейно-естетическата същност на социалистическия реализъм като художественотворчески метод / 140
Хуманизмът като идейно-естетическа основа на социалистическото изкуство / 144
Основни принципи на социалистическия реализъм като художественотворчески метод / 147
Новаторският характер на социалистическия реализъм / 151
Социалистическият реализъм и музикалното изкуство / 154
Социалистическият реализъм и българското музикално изкуство / 160

Използувана литература / 164

ОСНОВИ НА МУЗИКАЛНАТА ЕСТЕТИКА

КРУМ ЦВЕТКОВ АНГЕЛОВ. Рецензент АНДРЕЙ КОРАЛОВ.
Редактор ИВАН ХЛЕБАРОВ. Редактор на издателството ИОР-
ДАНКА ЕЛЕНКОВА. Художник АЛЕКСАНДРА БУГАЕВА.
Художествен редактор ГРИГОРИЙ ЗИНЧЕНКО. Технически ре-
дактор ЛОРЕТ ПРИЖИБИЛОВСКА. Коректор ЛЮБА ТРАЙ-
КОВА. Дадена за набор на 18. IV. 1980 г. Подписана за печат
на 31. VII. 1980 г. Излязла от печат на 20. VIII. 1980 г. Печатни
коли 10,75. Издателски коли 10,75. Условни издателски коли 11,27
Формат 60/90/16. Тираж 5075. Издателски № 659. Литературна

група I—4. Код 09 $\frac{95\ 385\ 21\ 311}{7090-500-80}$

Цена 0,67 лева.

ДИ „МУЗИКА“ Г. Трайков 2 А.
ДП „9 СЕПТЕМВРИ“ пор. № 682